

Ki a hiteles antikommunista?

A kommunizmus fekete könyve – melynek magyarországi kiadása és népszerűsítése terén a Fidesz-kormányhoz közel álló XX. Századi Intézet és a Magyar Nemzet szerzett döntő érdemeket – kihívás a kormánytól távol álló intézmények, személyek és sajtó számára is. A Népszabadság például egész oldalt szentel az ügynek június 1-jei számában. Az ott közölt három írás – úgy vélem – reprezentálja a magyar baloldal viszonyát a szóban forgó könyvhöz, illetve tágabb értelemben a kommunizmus nevű jelenséghez. Az arány is jellemző. Egy szerző üdvözlő fenntartás nélkül a kiadvány megjelentetését, s kettő fogalmaz meg vele szemben ellenérzéseket.

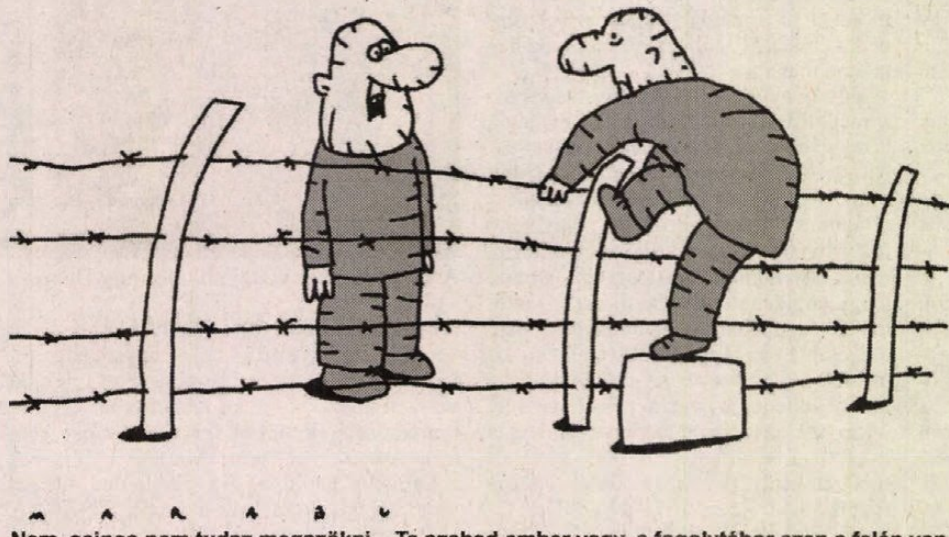
Bikácsy Gergely (túl azon, hogy egyetlen rossz szóval sem illeti a könyvet, s az annak publicitást adó jobboldalt) baloldali-ként hányja saját táborá szemére, hogy az nem mutat elég eltökéltséget a kommunizmus bűneivel – s ami jóval több: magával a kommunizmussal – szemben. Tisztelet és becsület illeti őt ezekért a mondatokért: „Nem elég antikommunistának lenni, hogy valaki demokrata legyen, de a demokratáknak értelemszerűen antikommunistának kell lenniük. Nekem pedig semmi kedvem jobboldalivá válni csak azért, hogy beszélhessek az évszázad nagy bűnéről.”

Vásony György ezzel szemben ezt a címet adja írásának: A kommunizmus védelmében. Mert hite szerint: „A kommunizmus az emberi együttélés ideális formája.” E megrázó erejű mondatot azonban rögvést követi a magyarázat: „A Szovjetunióban és gyarmatbirodalmában a hetven év során a kommunizmus közelébe sem kerültek. Ez bolsevik hatalom volt.”

Hacsak úgy nem! – mondhatnánk erre a viccbeli rabival. No meg szegény Grósz Károllyal, aki hasonló macacssággal hajtogatta a rendszerváltozást követően, hogy a rendszer jó volt, csak elrontottuk.

Gyertyán Ervin ugyanezt mondja, csak áttételesebben. Pedig imponálón kezd: „Aki a bolsevizmus bűneit bagatellizálja, kozmetikázza, mentegeti, igazolni próbálja, erkölcsi legitimitást ad azoknak, akik a náciizmus bűneivel teszik ugyanezt – és fordítva.” S aztán cikkében mást se tesz, mint bagatellizál, kozmetikáz, menteget és igazol. Mindenekelőtt azzal, hogy – miként Vásony György – ő is a „kommunista célok és eszmék”, valamint a „bolsevik gyakorlat” kettősségéről beszél. Azt ugyan nem mondja, hogy a kommunizmus szerinte is „az emberi együttélés ideális formája”, de azt igen, hogy az embereknek „nehezebb elismernünk, azokat a rémtetteket, amelyeket nemes, rokonszenves... célok és eszmék jegyében... hajtottak végre, mint azokat, amelyek leplezetlen barbarizmussal meghirdetett és nyíltan embergyalázó és emberirtó rögeszmék és pogromok nyomán mentek végbe.” Szerinte a kommunizmussal ellentétben a náciizmusban „nincs ellentmondás az elmélet és a gyakorlat között”.

Régi kommunista önáltatás ez. Hogy a nemzetietlen szocializmus rossz eszközökkel bár, de jóra tört, a nemzetinek viszont nem csupán az eszközei, de már a céljai is gonoszak voltak. A magam részéről képtelen vagyok belátni, hogy az osztályok harca magasabb rendű erkölcsi igazoló elv volna a gyilkolásra a fajok harcánál. Hogy a burzsoázia megsemmisítése mint cél elfogadhatóbb lenne a zsidóság vagy a cigányság megsemmisítésénél. Gyertyán Ervin ráadásul azzal a bájos érveléssel kívánja még igazolni a kommunizmus erkölcsi magasabbrendűségét a náciizmussal szemben, hogy Fejtő Ferenc sok önkritikus exbolsival találkozott, míg hasonló erényt mutató exnáciival eggyel sem. Gyertyán egyene-

– Nem, sajnos nem tudsz megszökni... Te szabad ember vagy, a fogolytábor a szögesdrót innesső felén van

MARABU RAJZA

sen úgy látja, hogy „az alapvető különbség a kétfajta totalitarizmus között éppen ebben, s nem elkövetett bűneik jellegében és súlyosságában rejlik”.

Ez szép. De azért megkérdem: nem lehet, hogy a bűnbánó bolsevikok egy ismeretési körre jutó száma azért is jóval nagyobb a mazochista fasisztákénál, mert az utóbbiaknak nem adatott elég idő a saját bűneikkel való szembenézésre? Mert a bő egy évtized, míg a náci hatalom voltak Németországban, sokkal kevesebb, mint a bő hét évtized, ameddig a kommunisták Országában? Vagy még durvábban: nem lehet, hogy a náciakat zömmel kivégezték, mielőtt felébredt volna bennük a lelkiismeret? (Aki viszont börtönbüntetéssel úszták meg Nürnberget, azokat az ellenségeik és nem a saját társaik zárták be, s ez a körülmény – ismerjük el – inkább ösztönöz a közös eszmékbe vetett hit felülvizsgálatára.) S végül: nem lehet, hogy a baloldali Fejtő Ferencnek eleve sokkal kevesebb náci ismerőse lehetett, mint kommunista? Ha elfogadjuk ezt a kissé óvodás érvelést, akkor a másik oldal előállhat mondjuk azzal, hogy: beee, nálunk volt merényletkísérlet Hitler ellen, nálatok meg nem volt Sztálin ellen.

Gyertyán nemcsak elfogadja, de általános elvvé is

emeli mindezt. Szerinte „némi túlzással, de korántsem teljesen alaptalanul állíthatjuk, hogy századunk hiteles, korszerű, és humanitárius antikommunizmusa jórészt éppen ebből a meghasonlásból, szembefordulásból – a baloldaliság lázadásából – nőtt ki. „A nemrég még létezett szocializmus hiteles leplezésének fővonulatát... olyanok alkotják, akik maguk is megjárták a kommunista pártok... valamelyikét. Éppen ebből az élményükből és tapasztalatukból fakad hitelességük.”

Ugyanezt a marhaságot fejti ki Eörsi István az Élet és Irodalom hasábjain (június 9.), ahol arra emlékezik, hogy zokogott élete párjával a hitvesi ágyban Sztálin halálakor. Eörsi szerint a kommunizmussal eleve szembenálló polgári gondolkodók „a bűnnel együtt megsúzták a katarzisz gyötrelmeit is”. E katarzisz híján aztán éppen ők, a magukat „polgári értékrendjük intaktségével” áltatók voltak azok, akik „a külvilág színe előtt... legitímálták” a Kádár-rendszert.

Tehát csak az lehet hiteles antikommunista, aki előbb kommunista volt. (Látszatra kínálkozik az alkalom kajánul visszafordítani a tételt a náciakra, de: nem! Gyertyán okfejtéséből ugyanis kiderül, hogy hiteles antifasiszta is csak kommunista lehet. A kör itt bezárul.)

Fehér Ferenc visszaemlékezése szerint az ötvenes évek elején volt egy szilárd és rendíthetetlen polgári értékrenddel bíró egyetemista társa, aki „fölényes elmeállással póckolte le” az ő érveit. „A hang ironikus volt, mert Antall József nagy történelmi előrelátással, hajlíthatatlan realizmussal semmi távlati esélyt nem adott a kommunista rendszer megolajozott és bővített kiadásának sem.” Most már tudjuk, mindez: smafu. Hisz az ironia mögött (és előtt) nem volt se szegény, se gyalázat, se katarzisz. (Máraival, aki eleve elfutott e lehetőségek elől, ezek után elő se hozakodom.)

Am mégiscsak ideiktatok egy idézetet, valaki mástól: „... a despotizmus nemcsak ellentétben nincs a kommunizmus elveivel, sőt szükséges eredménye ennek, s oly forma, melynek elvei annak leginkább megfelelnek. Nem a kommunista elvek győzedelme, hanem csupán az lehetetlen, hogy ezen elveket valaha más valósítsa, mint abszolutizmus. S azért a kommunizmus győzelme egyszersmind a despotizmusé leendő.”

Ezek a sorok az 50-es évek elején láttak napvilágot. Nem az 1950-es, hanem az 1850-es évek elején. A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az álladalomra című kétkötetes műből valók. Szerzőjük Eötvös József.

Számomra mégiscsak ő a leghitelesebb antikommunista. Annak ellenére, hogy nemcsak Sztálin (vagy Lenin) halálát, de megszületésüket sem volt módja megsíratni.

Debreczeni József

közíró